

Ks. Paweł Mendyk

Temat: Sumienie i jego rodzaje

I. Przebieg katechezy

1. Modlitwa:

Katecheta rozpoczyna modlitwę „Pod Twoją obronę”.

2. Nawiązanie do poprzedniej katechezy:

Katecheta sprawdza wykonanie zadania domowego.

3. Sytuacja egzystencjalna:

Katecheta rozpoczyna rozmowę z uczniami odnosząc się do ich obecnej sytuacji:

*Każdy człowiek w swoim życiu podejmuje wiele decyzji i działań. Często zastanawiamy się w jaki sposób postąpić. „Coś w środku” w naszym sercu podpowiada nam i skłania do zrobienia czegoś lub zrezygnowania z jakiegoś planu. Także po wykonaniu jakiejś czynności odczuwamy radość bądź smutek i zawstydzenie. Na dzisiejszej katechezie bliżej przyjrzymy się temu wewnętrznemu „mechanizmowi” ostrzegającemu przed złem i zachęcającemu do dobra. Zapiszcie temat: **Sumienie i jego rodzaje***

Następnie katecheta prosi o przeczytanie z podręcznika historii:

Nie tak dawno temu Krajowy Urząd Skarbowy w USA otrzymał kopertę wypełnioną banknotami studolarowymi. Żadnego adresu, imienia, wiadomości – po prostu pieniądze. Ktoś czuł się winny. [...]

[Kiedy indziej] kobieta napisała do urzędu skarbowego, że czuje się winna, bo oszukiwała, płacąc zaniżone podatki; załączyła do listu czek. „Jeśli nadal nie będę mogła spać – oznajmiła – przysyłę więcej”.

(Wieczór z Panem Bogiem, Edycja św. Pawła, Częstochowa 1998, s. 50–51)

Co zrobiła bohaterka historii?

Dlaczego nie mogła znaleźć spokoju ducha?

Jak oceniacie to, co zrobiła?

Co sprawiło, że podjęła taką decyzję?

Spróbujmy wspólnie poszukać odpowiedzi na pytanie: czym jest sumienie?

Tu katecheta rozdaje uczniom małe kolorowe kartki. Można to zrobić tak, żeby po pięciu uczniów dostało kartki w tym samym kolorze, co automatycznie podzieli klasę na grupy. Następnie poleca:

Spróbujcie zapisać na otrzymanych kartkach jak najwięcej własnych definicji sumienia. Macie na to trzy minuty.

Po upływie czasu katecheta poleca aby uczniowie posiadający taki sam kolor kartek usiedli razem, przydziela grupom przybory do pisania oraz kartkę (minimum formatu A4)- i wydaje kolejne polecenie:

Spróbujcie teraz w oparciu o definicje, które zapisaliście samodzielnie stworzyć najtrafniejszą, waszym zdaniem, definicję sumienia.

Należy określić czas na wykonanie zadania. Po upływie wyznaczonego czasu przedstawiciele poszczególnych grup prezentują owoce pracy.

4. Wiara i życie Kościoła

Katecheta kontynuuje:

Zweryfikujmy nasze pomysły z propozycją Autorów naszego podręcznika. Proszę o przeczytanie z podręcznika części pt. „Czym jest sumienie”, „Sumienie przeduczynkowe” i „Sumienie pouczynkowe”:

Czym jest sumienie?

Odpowiedzi na to pytanie udziela katechizm dla młodzieży:

„Sumienie to wewnętrzny głos w człowieku, który wzywa go do tego, by bezwzględnie czynił dobrze i bezwzględnie unikał zła. Jest zarazem zdolnością odróżnienia jednego od drugiego. W sumieniu mówi do człowieka Bóg”. (Youcat, 295)

Sumienie przeduczynkowe

Sumienie działa najpierw przed popełnieniem każdego czynu. Pomaga wówczas ocenić, czy to co chcemy zrobić, jest dobre czy złe. Zachęca do robienia dobrych rzeczy i przestrzega przed popełnieniem zła. Prowadzi do podjęcia określonej decyzji.

Sumienie pouczynkowe

Sumienie działa także po dokonaniu każdego czynu. Jeśli czyn był dobry, to sumienie wewnętrznie nas uspokaja, daje radość i satysfakcję. Jeśli natomiast nasze postępowanie było złe, sumienie nam o tym przypomina i nakłania do naprawy wyrządzonej krzywdy. Nazywamy to często „wyrzutami sumienia”. Dzięki nim mamy szansę na przyznanie się do popełnionego zła i nawrócenie.

Następnie katecheta prosi o wyjaśnienie czym jest sumienie przeduczynkowe i pouczynkowe, po czym podsumowuje:

Sumienie działające w każdym z nas pomaga nam w odnajdywaniu naszej drogi do zbawienia. Wskazuje nam, co czynić a czego unikać. Aby jednak ukazywało nam prawdę musimy dbać o jego prawidłowy rozwój. Sumienie, które ukazuje nam prawdę o naszym działaniu nazywamy prawym i prawdziwym. Można je porównać do przewodnika, który zabieramy ze sobą w podróż. W każdym momencie trasy wskazuje on, w którym kierunku mamy się udać. Jeśli nie weźmiemy tego pod uwagę zablędzimy i nie dotrzemy do celu. Podobnie sumienie jest naszym przewodnikiem na drodze do zbawienia, które chcemy osiągnąć.

Wprowadzenie do kolejnego zadania z kart pracy:

*Niestety często zdarza się, że sumienie w człowieku nie działa prawidłowo. Prowadzi to do niewłaściwego rozpoznawania sytuacji i błędnych wyborów. Przeczytajcie teraz fragment podręcznika pt. **Wypaczenia sumienia** a następnie wykonajcie zadanie nr 2 w „Kartach pracy” i określcie jaki rodzaj sumienia posiadają bohaterowie poszczególnych historii:*

Zadanie 2.

Przeczytaj wszystkie historie i napisz jaki rodzaj sumienia posiadają bohaterowie. W razie potrzeby skorzystaj z podręcznika.

Kilka lat temu zostałem przyjęty do szajki kieszonkowców okradających ludzi w autobusach. Pierwsze tygodnie były jednak straszne. Kiedy pierwszy raz okradłem starszą panią z dużej sumy pieniędzy miałem straszne wyrzuty sumienia. Bardzo się przejmowałem, że nie zostało jej nawet na chleb i lekarstwa. Trzy dni chodziłem jak struty. Po trzech dniach znowu trafiła się okazja, żeby okraść staruszkę. Nie zawahałem się. I znowu mnie męczyło, ale już trochę mniej. Za każdym razem było coraz lepiej. Teraz już nie ma problemu. Praca jak każda inna.

Andrzej

Sumienie.....

Strasznie męczą mnie wyrzuty sumienia, bo wczoraj nie powiedziałem „dzień dobry” naszej sąsiadce. Może nadrobię to przy pierwszej okazji. Staram się być dla niej miły odkąd w zeszłym roku zabrałem z jej piwnicy nowy rower. Nie ma to jak wzbudzać zaufanie.

Michał

Sumienie.....

Nie mogę dać sobie rady z wyrzutami sumienia. Nie jem, nie śpię, nie mogę się na niczym skupić. Wczoraj przypomniałem sobie, że trzy lata temu na obozie pożyczyłem od kolegi długopis i zapomniałem oddać. Szukałem w komórce jego numeru, ale nie mam. Nie znam też adresu. Naprawdę nie wiem co zrobić. Nie mogę przestać o tym myśleć.

Olek

Sumienie.....

Katecheta komentuje błędne rodzaje sumienia i wyjaśnia, że koniecznym warunkiem tego, żeby sumienie prawidłowo działało jest jego nieustanne kształtowanie i dlatego trzeba wiedzieć jak to robić.

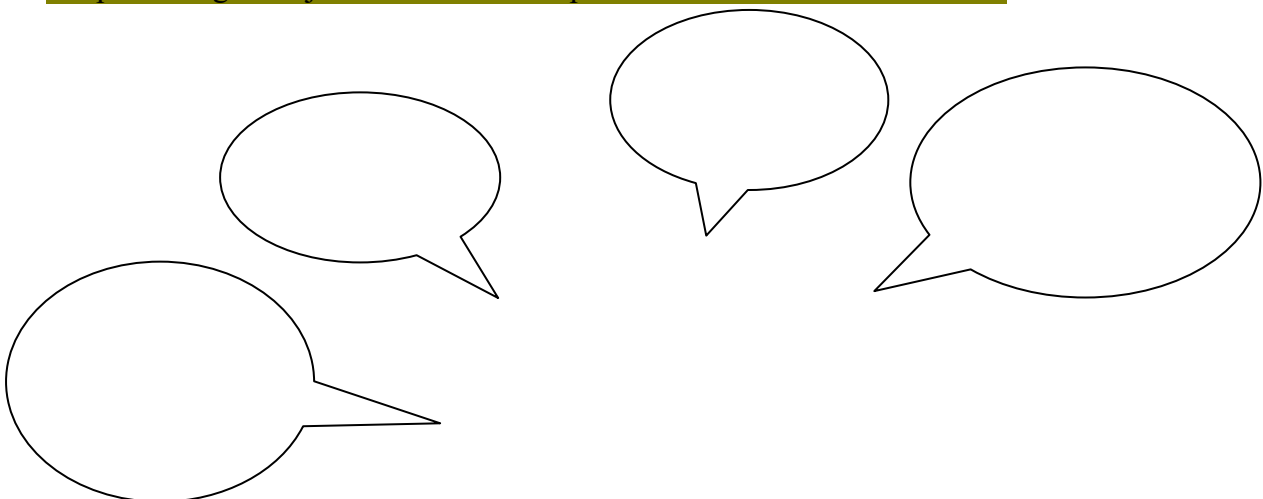
5. Zastosowanie życiowe:

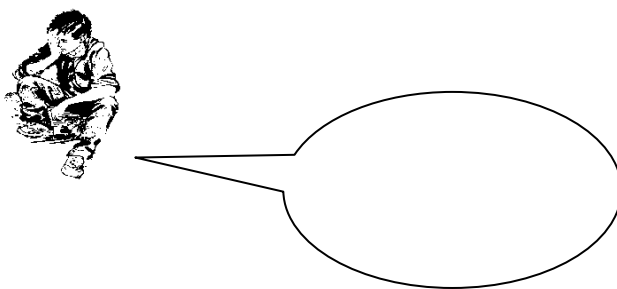
Katecheta wprowadza:

Spróbujmy teraz podpowiedzieć naszym rówieśnikom i samym sobie w jaki sposób kształtować sumienie. Proszę o wykonanie zadania nr 3 w „Kartach pracy”.

Zadanie 3.

Podpowiedz gimnazjaliście co może mu pomóc w kształtowaniu sumienia:

Jeśli uczniowie mają problem z wykonaniem zadania zależy odczytać fragment podręcznika „**Kształtowanie prawidłowego sumienia**”.

Można także odczytać, lub poprosić o odczytanie fragmentu *Kompendium Katechizmu Kościoła Katolickiego* nr 374:

Sumienie moralne prawe i prawdziwe formuje się przez wychowanie, przyjmowanie Słowa Bożego i nauczanie Kościoła. Jest wspierane Darami Ducha Świętego i wspomagane radami ludzi mądrych. Wielką rolę w formacji sumienia odgrywa modlitwa i rachunek sumienia.

Po odczytaniu tekstu, katecheta prosi uczniów o wymienienie zapamiętanych sposobów formacji sumienia a następnie podsumowuje:

Spróbujcie w najbliższym czasie wykorzystywać sposoby, które poznaliście, aby dobrze uformować swoje sumienie. Systematyczna modlitwa, częsta spowiedź, dokładny rachunek sumienia sprawią, że wasze sumienia będą prawdziwie wskazywać wam drogę do Boga, a znajomość prawd katechizmowych sprawi, że łatwiej będzie wam rozpoznawać to co dobre od tego co niewłaściwe.

6. Podsumowanie treści

Katecheta zadaje kilka pytań utrwalających:

Czym jest sumienie?

Jakie są jego rodzaje?

Jak należy kształtować sumienie?

7. Notatka

Sumienie prawe i prawdziwe to głos Boga w sercu człowieka zachęcający do czynienia dobra a unikania zła. Człowiek wierzący zobowiązany jest do stałej troski o kształtowanie swojego sumienia. Pomocą w jego formowaniu są: częsty rachunek sumienia, częste przystępowanie do sakramentu pokuty, modlitwa, czytanie Pisma Świętego, znajomość zasad moralnych, otwarcie na dary Ducha Świętego.

8. Praca domowa

Zaproponuj kilka pytań do codziennego rachunku sumienia ucznia klasy II gimnazjum.

Naucz się na pamięć uczynków miłosiernych co do duszy i ciała zamieszczonych w części „**Zapamiętaj**” w podręczniku.

W ramach pracy domowej uczniowie mogą wykonać także zadanie 1 w „Kartach pracy”

9. Modlitwa

Katecheta wraz z uczniami odmawia modlitwę z podręcznika:

Boże, który pragniesz zbawienia wszystkich ludzi, daj nam prawe sumienie, abyśmy potrafili odróżnić dobro od zła. Pozwól nam iść za Twoim głosem, wybierać tylko dobro i unikać wszelkiego zła. Prowadź nas przez życie w pokoju sumienia i doprowadź nas kiedyś do wiecznego szczęścia z Tobą, który jesteś jedyną prawdą, dobrem i pięknem. Amen.

Propozycje multimedialne

1. Jako podsumowanie zadania nr 2 można zaproponować wysłuchanie piosenki:

<http://www.youtube.com/watch?v=eg0g-aH2muA>

Wszelkie pytania proszę kierować przez messenger'a -

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100006652296394> 😊